
PËRMBLEDHJE E PËRMBLEDHJES SË RAPORTIT

Për

Veprimtarinë e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve

1 Janar – 31 Dhjetor

Viti 2014

A. VEPRIMTARI TË PËRGJITHSHJME TË KQZ-SË

Megjithëse viti 2014, përkon me një vit jo-zgjedhor, ka qenë një vit i ngarkuar në veprimtarinë e institucionit, veprimtaria e të cilit është fokusuar kryesisht në realizimin e kërkesave të paraqitura nga Kuvendi i Shqipërisë në projekt-rezolutën "Për vlerësimin e veprimtarisë së Komisionit Qendror të Zgjedhjeve për vitin 2013", në problematikat e dëshmuara, gjatë procesit zgjedhor tw 2013, duke bërë analizën e tyre nën optikën Raportit Përfundimtar të OSBE/ODHIR, këtij dokumenti të rëndësishëm për KQZ-në, por jo vetëm.

Buxheti i KQZ-së

Fondet e vëna në dispozicion nga buxheti i shtetit u përdorën me efikasitet në përputhje me legjislacionin në fuqi për manaxhimin e fondeve publike. Nga totali i fondit prej 91.080.000 lekësh për funksionimin e institucionit dhe përmbushjen e detyrimeve ligjore, 96.7 % e tyre u akorduan për shpenzime korente dhe 3.3% e fondeve për investime.

Plotësimi i vakancave në Kuvend

Gjatë vitit 2014, KQZ shqyrtoi 13 kërkesat e ardhura nga Kuvendi i Shqipërisë, për krijimin e vakancave, për shkak të heqjes dorë nga mandati i deputetit të Kuvendit të Shqipërisë, të disa deputetëve, nga zona zgjedhore të ndryshme.

Edhe pse Kodi Zgjedhor, për zonat zgjedhore ku është konstatuar shkelja e kriterit të gjinisë, parashikon si sanksionin plotësues zëvendësimin e cdo vakance në listën e subjektit, me kandidatët vijues në listë nga gjinia më pak e përfaqësuar, nuk u arrit qëllimi i kërkuar nw tw gjitha rastet për shkak të shterimit të kandidateve femra nw listat shumëmemërore. Në këto raste, mandati i kaloi kandidatit mashkull të listës shumëmemërore. Përbërja e Kuvendit pas zgjedhjeve të vitit 2013 nga 140 deputet gjithësej vetëm 25 ose 17.86 % ishin femra. Pas zëvendësimeve të bëra nga KQZ, si pasojë e dorëheqjeve nga madati i deputetit, në përbërjen e Kuvendit numri i deputeteve femrave aktualisht është **29 ose 20.71 %**.

B. VEPRIMTARI DHE REKOMANDIME PËR PËRMIRËSIMIN E KODIT ZGJEDHOR

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, ka analizuar me shumë objektivitet çdo moment të punës së tij, analizuar e cila qartësoi nevojën për ndryshime dhe përmirësime, si të anës legislative, kryesisht të Kodit Zgjedhor, ashtu edhe të anës organizative të vet KQZ-së.

KQZ, me mbështetjen e partnerëve tanë ndërkombëtarë: Prezencës së OSBE-së në Shqipëri, Zyrës së Këshillit të Europës, UN Women, organizoi pesë tryeza teknike, në të cilat u trajtuan aspektet më të rëndësishme të procesit zgjedhor si:

- Ushtrimi i së drejtës për të votuar të personave me aftësi të kufizuara;
- Shanset e barabarta dhe respektimi i kuotës gjinore në zgjedhje;
- Fushata zgjedhore dhe media:
- Praktikantët më të mirë të platformës së trajnimit të komisionerëve zgjedhorë;
- Financimi i partive politike dhe fushatave zgjedhore.

Diskutimi i hapur dhe gjithpërfshirës nga përfaqësues të partive politike, të organizatave të shoqërisë civile, të institucioneve shtetërore qendrore dhe të pavarura, të përfaqësuesve të mediave, të ekspertëve, të trupës së KQZ-së dhe administratës së saj, ofruan për çdo aspekt të temave të trajtuara, gjetje dhe përfundime të cilat do të shërbejnë për zgjidhje të suksesshme të sfidave që një proces zgjedhor mbart, dhe që për nga vetë natyra e tyre, nuk mund të konsiderohen të tilla vetëm për organin shtetëror të ngarkuar nga ligji për administrimin e zgjedhjeve, por për të gjithë aktorët dhe faktorët me rol të drejtpërdrejtë apo jo në proces.

Organizimi dhe zhvillimi i Konferencës: “Kodi Zgjedhor mundësi për përmirësime”.

Gjetjet dhe rekomandimet për mundësinë e përmirësimeve ligjore, me qasje aspekte nga më të rëndësishmet të procesit zgjedhor, produkt i 5 Tryezave Teknike, u prezantuan për përfaqësuesit e partive politike shqiptare,

përfaqësuesit e institucioneve dhe organizatave kombëtare dhe ndërkombëtare, drejtuesit e trupave zgjedhorë të rajonit, përfaqësuesit e mediave, përfaqësuesit e shoqërisë civile, të Policisë së Shtetit, ekspertë zgjedhorë etj, në Konferencën "Kodi Zgjedhor: Mundësi për Përmirësim". Konferenca u organizua nga Komisioni Qendror i Zgjedhjeve së bashku me Prezencën e OSBE-së në Shqipëri, Këshillin e Europës, dhe UN Women.

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve përmes kësaj Konference ja përcolli Kuvendit të Shqipërisë këtë paketë të gjërë rekomandimesh, me besimin se paketa e rekomandimeve që bën bashkë mendimin e aktorëve zgjedhorë; atyre teknikë, të partive politike, shoqërisë civile, medias dhe grupeve të interesit, do të ketë vëmendjen dhe vlerësimin e ligjvënësve për përmirësim të ligjit zgjedhor në një reformë të mundshme zgjedhore.

Pjesë e paketës propozuese me rekomandime për përmirësim të Kodit Zgjedhor, krahas gjetjeve të tryezave konsultative teknike të organizuara me pjesëmarrjen e aktorëve dhe faktorëve të interesit, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, bëri edhe propozimet e vetë institucionit për ndryshime/plotësime të dispozitave të caktuara të Kodit Zgjedhor, në funksion të përmirësimit të anës organizative dhe administrimit të procesit.

C.TRAJNIME TË PËRGJITHSHME DHE SPECIFIKE PËR ADMINISTRIMIN ZGJEDHOR JASHTË PERIUDHËS ZGJEDHORE PËR PERSONA TË INTERESUAR.

Kodi Zgjedhor, përcakton si kompetencë të KQZ kryerjen e trajnimeve për administrim zgjedhor jashtë periudhës zgjedhore dhe në mënyrë periodike për të gjithë të interesuarit, duke përcaktuar se këto trajnime mund të jenë të përgjithshme dhe të specializuara për funksione të veçanta të administrimit të zgjedhjeve.

KQZ synoi realizimin e një procesi efektiv gjithëpërfshirës, si nëpërmjet tematikave të trajnimit, ashtu dhe shtrirjes gjeografike.

Realizimi i trajnimeve jashtë zgjedhore gjatë vitit 2014, u mundësua falë bashkëpunimit me qeverisjen vendore për sigurimin e ambjenteve me kushte

optimale, si dhe, në vlerësim të rëndësisë së temave të trajtuara, bënë pjesë të këtyre trajnimeve nëpunës të administratave të tyre.

KQZ, duke e vlerësuar zhvillimin e këtyre veprimtarive si një mundësi të shtuar për burimet njerëzore të partive politike, për të cilat ka interes për të rritur profesionalizmin për çështje zgjedhore, duke çmuar se kjo do t'i shërbente qëllimit të përbashkët për rritjen e standarteve të zgjedhjeve të ardhshme, partitë politike nuk dëshmuuan vullnet politik për të mbështetur veprimtarinë.

D. ORGANIZIMI I PROGRAMEVE PËR EDUKIMIN ZGJEDHOR TË SHTETASVE JASHTË PERIUDHËS ZGJEDHORE

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, në zbatim të kompetencës së tij, merr masa dhe organizon programe për edukimin zgjedhor të shtetasve. Programet për edukimin zgjedhor të shtetasve, të zhvilluara nga KQZ në vijimësi gjatë vitit 2014, në takime të drejtpërdrejta me zgjedhësit, jo vetëm i kanë shërbyer përmbushjes së detyrimit ligjor, por kanë krijuar mundësitë për të evidentuar drejtpërsëdrejti nevojat e zgjedhësve për informacion lidhur me procesin zgjedhor në tërësi si dhe aspekte të veçanta të tij, mënyrat dhe mjetet më efikase për të shpërndarë informacionin, si në drejtim të edukimit, sensibilizimit apo informimit.

Në këtë kontekst, KQZ ka ndërtuar dhe miratuar strategjinë për edukimin zgjedhor të shtetasve për zgjedhjet e datës 21.06.2015, me tipar kryesor të metodologjisë së saj, kontaktin e drejtpërdrejtë me zgjedhësin, si forma më efiçente për informim, vlerësuar prej tyre.

E. KËRKESA PËR REFERENDUM VENDOR NGA GRUPE NISMËTARE

Në Komisionin Qendror të Zgjedhjeve u paraqitën 136 kërkesa për fillimin e procedurave për zhvillimin e referendumeve vendore në nivel të njësisë bazë të qeverisjes vendore vendore për 136 bashki dhe komuna. Kërkesat u depozituan nga 136 Grupe Nismëtare.

Grupet Nismëtare për 130 kërkesa plotësonin kriteret ligjore, pasi plotësonin numrin e kërkuar dhe ishin zgjedhës të njësisë vendore përkatëse

në kohën e depozitimit të kërkesës. KQZ pas administrimit dhe verifikimit të dokumentacionit miratoi Fletën-Tip, dhe pajisi kundrejt pagesës grupet nismëtar me fletën tip, për mbledhjen e nënshkrimeve të nevojshme, të cilat duhet të depozitohen nga zgjedhës në kohën e paraqitjes së kërkesës në KQZ-së.

Partia Socialiste, ushtroi të drejtën e ankimit kundër vendimeve përkatëse të KQZ-së, duke i kërkuar Kolegjit Zgjedhor, gjykimin e çështjes në themel, pranimin e padisë dhe shfuqizimin e vendimit të KQZ-së.

Kolegji zgjedhor me vendimin përkatës vendosi:

-Pranimin e padisë.

-Shfuqizimin e vendimeve përkatëse të mara më datë 14 Nëntor 2014 (nga numri 24-160) të KQZ-së dhe rrëzimin e kërkesës së grupit nismëtar për fillimine procedurave për zhvillimin e një referendumi vendor në disa njësi të organeve të qeverisjes vendore.

F.VEPRIMTARIA E KQZ-SË PËR PËRGATITJEN E ZGJEDHJEVE PËR ORGANET E QEVERISJES VENDORE 2015

1. Përditësimi i moduleve/programeve kompjuterike të zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë 2013, për zgjedhjet për organet e qeverisjes vendore 2015.

Me projektin e realizuar në bashkëpunim me IFES për Zgjedhjet e Kuvendit 2013 u realizuan këto module:

- Moduli 1: Ndjekja e shpërndarjes të materialeve zgjedhore.
- Moduli 2: Menaxhimi i funksioneve në ditën e zgjedhjeve (hapja e votimit, pjesmarrja në ore të caktuara, bllokimi eventual i votimit, mbyllja e votimit).
- Moduli 3: Konsolidimi i rezultateve (hedhja, kontrolli dhe transmetimi i rezultateve nga Vendet e Numërimit të Votave (VNV) në KQZ).
- Moduli 4: Auditimi, investigimi dhe raportet e brendshme.
- Moduli 5 : Raportimi në natën e zgjedhjeve – ENR/RNZ- Rezultatet Natën e Zgjedhjeve (Faqja zyrtare për rezultatet) dhe pas zgjedhjeve përfundoi

- Moduli për programet online të trajnimit për anëtarët e komisioneve zgjedhore.

Menjëherë pas zgjedhjeve për Kuvendin 2013, KQZ filloi punën e koordinimit me donatorë të ndryshëm për të mundësuar ndërtimin e plotë për administrimin e integruar të informacionit zgjedhor (IEMS). Gjatë vitit 2014 mundëm të sigurojmë financime vetëm për "Përshtatjen për zgjedhjet vendore e moduleve të zhvilluara për zgjedhjet parlamentare", të përmendura më sipër. Financimi u dha përsëri nga USAID dhe u asistua nga nënkontraktori Assist Impact.

Ekspertët e huaj, të kontraktuar nga donatori, në bashkëpunim me specialistët e KQZ-së arritën të zhvillojnë modulet përkatëse dhe në fillim të muajit tetor 2014 pas testimive dhe rregullimeve përkatëse u bë prezantimi në KQZ.

Moduleve të përgatitur do të duhet të bëhen disa rregullime në bazë të ndryshimeve të Kodit Zgjedhor që priten të miratohen si pasojë e ligjit për ndarjen administrative territoriale dhe janë gati për t'u përdorur për zgjedhjet vendore 2015.

Gjithashtu gjatë vitit 2014 KQZ bashkëpunoi me donatorë të ndryshëm për të siguruar financime për ndërtimin e plotë të Sistemit për administrimin e integruar të informacionit zgjedhor.

Për të përfunduar ngritjen dhe për të mundësuar ndërtimin e plotë të Sistemit për administrimin e integruar të informacionit zgjedhor **(IEMIS) kemi propozuar** zhvillimin edhe të moduleve të tjerë renditur më poshtë sipas prioritetit:

-Moduli për menaxhimin e procesit për regjistrimin e subjekteve zgjedhore, verifikimi dhe vlefshmëria e të drejtës të kandidatëve për të kandiduar.

-Moduli për menaxhimin e ndarjeve administrative (qark, njësi e qeverisjes vendore, njësi administrative), zonave të administrimit zgjedhor, vendeve të numërimit të votave dhe qendrave të votimit.

-Modulet për menaxhimin e të dhënave për qendrat e votimit.

-Moduli për menaxhimin buxhetor/financiar për komisionet e nivelit të dytë.

-Modulet për shperndarjen e mandateve dhe historinë e tyre.

2.Plani Orientues i Veprimeve për zgjedhjet për organet e qeverisjs vendore të 21 qershorit 2015.

Me daljen e Dekretit të Presidentit të Republikës për caktimin e datës së zgjedhjeve për organet e qeverisjes vendore, KQZ miratoi planin orientues të veprimeve.

Miratimi i këtij plani orientues veprimesh përbën një dokument bazë për nisjen e veprimtarisë së KQZ-së, në përputhje me përcaktimet e nenit 21 të Kodit Zgjedhor. Në këtë mënyrë duke ndërtuar një kalendar të veprimeve të veta KQZ, synonte që procesi përgatitor zgjedhor të vendosej në kornizë ligjore në një sistem të organizuar dhe jo rastësor.

G. AKTIVITETE TË PËRGJITHSHME ME PARTNERË NDËRKOMBËTARË

1.Bashkëpunimi me institucione të tjera brenda dhe jashtë vendit

KQZ, në kuadër të transperencës por dhe të vendosjes së një bashkëpunimi permanent me organizmat ndërkombëtarë që operojnë në fushën e zgjedhjeve është pjesë e një grupi pune i krijuar me iniciativën e OSBE që materializohet në takimin mujor të punës me Election Working Group (EWG), praktikë pune kjo tashmë e konsoliduar.

Mbledhja rregullisht e **Election Working Group**, i ka shërbyer qëllimit të koordinimit të pjesëmarrësve në identifikimin e nevojave të KQZ-së dhe të shoqërisë civile për dhënien e asistencës në fushat në të cilat ishte më e nevojshme kjo mbështetje për një administrim më të mirë të procesit zgjedhor në të ardhmen.

Në cilësinë e Titullarit të institucionit kam qenë prezente në organizimin e këtyre takimeve ku rregullisht kam informuar të pranishmit lidhur me veprimtarinë e KQZ-së, problematikat dhe sfidat e ndeshura gjatë punës dhe ka kërkuar dhe mbështetjen e tyre në trajtimin e problemeve ndërmjet organizimit të tryezave teknike me pjesëmarrjen e të gjitha grupeve të interesuara.

2. Anëtarësimi dhe përfaqësimi i KQZ në aktivitetet e Mekanizmave Ndërkombëtar Zgjedhor.

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve të Shqipërisë, ka përfituar dhe do të përfitojë nga përvoja dhe mbështetja e mekanizmave ndërkombëtar në arritjen e standarteve zgjedhore të tillë si ACEEEO dhe A-WEB.

Me ftesë të Shoqatës (ACEEEO) dhe me suportin e OSBE-së, KQZ si është anëtare Institucionale e Shoqatës së Zyrtarëve Zgjedhorë Europeanë (ACEEEO) që prej vitit 2002 duke përfituar nga aktivitetet e zhvilluara prej saj, mori pjesë në Konferencën e 23-të Vjetore dhe Takimin e Asamblesë së Përgjithshme të Shoqatës së Zyrtarëve Zgjedhore Europeanë, e cila zhvilloi punimet në Bukuresht të Rumanisë.

Si titullare e institucionit isha përzgjedhur nga organizatorët e konferencës jo vetëm si moderatore por edhe për të ndarë përvojën shqiptare të angazhimit në rritje të grave në jetën publike dhe pjesëmarrjen e tyre në proceset zgjedhore, duke u ndalur në arritjet dhe sfidat që kanë shoqëruar këtë proces.

Gjithashtu KQZ Shqipëri është gjithashtu anëtare e Shoqatës Së Trupave Zgjedhorë (A-WEB), në të cilat prezantohen vizionet e organizatave të trupave zgjedhorë të kontinenteve të ndryshme (Europa, Amerika, Lindja e Mesme dhe Afrika), por dhe organizohen trajnime në aspektin teorik dhe praktik të problematikave me të cilat trupat zgjedhore të vendeve të ndryshme sfidohen në punën e tyre.

Këto takime janë të rëndësishme për profesionistët e zgjedhjeve të cilët ballafaqohen me menaxhimin, administrimin dhe ndërmjetëson ngjarjet zgjedhore në rrethana sfiduese.

3. Vëzhgimi i proceseve zgjedhore

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, gjatë vitit 2014, me ftesë të institucioneve homologe dhe në disa raste me mbështetjen financiare të tyre, ka marrë pjesë në vëzhgimin e proceseve zgjedhore lokale, parlamentare dhe presidenciale në disa shtete të rajonit dhe të Evropës. Pjesa tjetër e këtyre aktiviteteve kryesisht, janë realizuar me përkrahjen teknike dhe financiare të OSBE-së, PNUD-it si dhe UN Women.

4. Vizita studimore

KQZ ka zhvilluar vizita studimore jashtë vendit që, lidhen me shkëmbimin e përvojave dhe bashkëpunimin me organizatat e ndryshme ndërkombëtare.

Vlen të theksohet Simpoziumi i 9-të Ndërkombëtar i Çështjeve Zgjedhore, që u mbajt në Cape Toën të Afrikës së Jugut, I cili bëri bashkë zyrtarë të lartë zgjedhorë nga vende të ndryshme të botës (midis tyre e ftuar dhe Kryetarja e KQZ-së Shqipëri), akademikë dhe ekspertë nga organizmat më të rëndësishme ndërkombëtare që operojnë në fushën e zgjedhjeve, të cilët përmes prezantimeve interaktive, seminareve, tryezave të rrumbullakëta dhe rasteve studimore, ndanë eksperiencat e diskutuan për sfidat e menaxhimit të sukseshmën të zgjedhjeve.

Në këtë aktivitet ndërkombëtar Kryetarja e KQZ-së dhe KQZ u vlerësuan me dy çmime të rëndësishme: Çmimin Ndërkombëtar për Menaxhimin e Zgjedhjeve, "Election Management Award 2014", dhe me çmimin për Menaxhim të Përsosur të Procesit Zgjedhor, "Award for Excellence in the Management of the Electoral Cycle", adresuar Kryetares së KQZ zj.Luzi..

Fituesit e çmimeve janë përzgjedhur nga Komiteti i Çmimeve, në përbërje të së cilit ishin përfaqësues të Komisionit të Venecias, OSCE/ODHIR, IFES dhe shumë organizmave të tjerë prestigjiozë ndërkombëtarë, në bazë të vlerësimeve të bëra për zgjedhjet dhe organet e menaxhimit zgjedhor.

AUDITIMI I FINANCIMIT TË PARTIVE POLITIKE

Për auditimin e fondeve të përfituara dhe të shpenzuara nga partitë politike për vitin kalendarik 2013, në zbatim të detyrimeve që rrjedhin nga ligji "Për partitë politike", KQZ përzgjodhi me short dhe emëroi 22 ekspertë kontabël të licensuar për auditimin e 124 partive politike të regjistruara në regjistrin e partive politike pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

KQZ është koshiente se procesi i verifikimit dhe kontrollit të financimit të partive politike është një proces që nuk ka dhënë rezultatet e kërkuara për dy arsye kryesore:

- Mungesa e kapaciteve të burimeve njerëzore dhe financiare të KQZ-së për të kryer në mënyrë të plotë këtë kompetence,
- Numri i madh i partive politike të cilat dhe pse janë të regjistruar në regjistrin e partive politike të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë rezultojnë inekzistente, pasi as adresat dhe as kryetaret e tyre nuk gjenden.

Tabelat dhe grafikët tregojnë se KQZ dhe ekspertët kontabël të emëruar nga KQZ, për të audituar fondet e përfituara dhe të shpenzuara nga partitë politike gjatë vitit kalendarik, harxhojnë mjete financiare dhe energji pa fund për të audituar parti politike të cilat janë të regjistruara në Gjykatë (124), por kanë të paktën katër procese zgjedhore që nuk marrin pjesë në zgjedhje.

Ekspertët kontabël të cilat janë profesionist në fushën financiare, dhe duhet të auditojnë pasqyra financiare, në të shumtën e rasteve në raportet e tyre të auditimit raportojnë vetëm, për lodhjen e pafund të tyre për gjetjet e adresave dhe të kryetarëve të këtyre partive politike.

Te dhëna në regjistrat e gjykatës së shkallës së parë Tiranë, për rreth 60 parti politike nga 124 që janë regjistruar, rezultojnë inegzistente gjatë procesit të kontrollit vjetor financiar për tre vitet e kaluara 2011, 2012, 2013.

Si përfundim, bazuar në raportet e auditimit të dorëzuara dhe informacionin e depozituar pranë KQZ-së nga ekspertët kontabël të përzgjedhur dhe emëruar nga KQZ për auditimin e fondeve të përfituara dhe të shpenzuara nga 90 partitë politike për vitin kalendarik 2013, rezulton se në asnjë rast nuk evidentohet ndonjë shkelje e dispozitave të Ligjit nr. 8580, datë 17.02.2000 "Për partitë politike", dhe për këtë arsye ekspertët nuk kanë propozuar vendosje sanksionesh me gjobë për ndonjë parti.

Së fundmi, duke respektuar pavarësinë dhe paanshmërinë e institucionit që drejtoj, do të respektoj dhe do të jem shumë e vëmendshme ndaj çdo mesazhi tuaj, prandaj shpreh besim të plotë për zbatimin e sugjerimeve dhe rekomandimeve që do të paraqiten për këtë raport nga Kuvendi i Shqipërisë dhe Ju siguroj se si trupë zgjedhore, KQZ, mbetet tërësisht e angazhuar për të garantuar integritetin e procesit zgjedhor të radhës, për zhvillimin e zgjedhjeve të lira, të drejta dhe të ndershme në përputhje me standardet e kërkuara.